

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 101/15
Luxembourg, 15. september 2015

Kohtuotsus (kohtuasi C-67/14)
Jobcenter Berlin Neukölln vs. Nazifa, Sonita, Valentina ja Valentino
Alimanovic

Liikmesriik võib teatavate mitteosamakseliste sotsiaalhüvitiste saajate hulgast välistada liidu kodanikud, kes on sinna läinud töö otsimise eesmärgil

Välismaalased, kes saavad Saksamaale sotsiaalabi saamiseks või kelle elamisõigus on põhjendatud ainult töö otsimisega, on välistatud Saksa sotsiaalkindlustuse põhihüvitiste („Grundsicherung“)¹ saajate hulgast. Euroopa Kohus otsustas hiljuti kohtuotsuses Dano², et niisugune välistamine on õiguspärane liikmesriigi kodanike puhul, kes saavad teise liikmesriiki, soovimata seal tööd leida.

Käesolevas kohtuasjas palus Bundessozialgericht (Saksamaa kõrgeim sotsiaalkohus) selgitada, kas niisugune välistamine on õiguspärane ka juhul, kui tegemist on liidu kodanikega, kes on vastuvõtvasse liikmesriiki saanud töö otsimise eesmärgil, olles selles liikmesriigis juba varem teatava aja jooksul töötanud, samas kui niisugused hüvitised on tagatud vastuvõtva liikmesriigi enda kodanikele, kes on samasuguses olukorras.

Selline küsimus tekkis kohtuasjas, mille ühel poolel on Jobcenter Berlin Neukölln ja teisel poolel neli Rootsi kodaniku: Bosnias sündinud Nazifa Alimanovic, ja tema kolm last: Sonita, Valentina ja Valentino, kes on sündinud Saksamaal vastavalt 1994., 1998. ja 1999. aastal. Perekond Alimanovic lahkus 1999. aastal Saksamaalt Rootsi ja pöördus sinna tagasi 2010. aasta juunis. Pärast Saksamaale naasmist tegid N. Alimanovic ja tema vanem tütar Sonita ajavahemikus 2010. aasta juunist 2011. aasta maini lühiajalisi töid või osalesid vähem kui aasta kestnud tööhõive edendamise programmides. Pärast seda ei ole nad enam töötanud. Seejärel maksti perekond Alimanovicile ajavahemikul 1. detsember 2011 kuni 31. mai 2012 sotsiaalkindlustuse põhihüvitisi ehk esiteks said N. Alimanovic ja tema tütar Sonita pikaajaliste töötute toimetulekutoetust („Arbeitslosengeld II“) ja teiseks maksti laste Valentina ja Valentino eest töövõimetute isikute sotsiaaltoetusi. 2012. aastal lõpetas pädev ametiasutus (Jobcenter Berlin Neukölln) hüvitiste maksmise, leides et N. Alimanovic ja tema vanem tütar on mainitud toetuste saajate hulgast välistatud, sest nad on välismaalastest töötajad, kelle elamisõigus on põhjendatud ainult töö otsimisega. Seetõttu arvas nimetatud ametiasustus ka pere teised lapsed vastavate toetuste saajate hulgast välja.

Vastuseks Saksamaa kohtu esitatud küsimustele asub Euroopa Kohus tänases kohtuotsuses seisukohale, et see, kui liidu kodanikele, kelle elamisõigus vastuvõtvas liikmesriigis on põhjendatud ainult töö otsimisega, keeldutakse maksmast teatavaid „mitteosamakselisi rahalisi erihüvitisi“³, mis ühtlasi kujutavad endast „sotsiaalabi“⁴, **ei ole vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega**⁵.

¹ Nende hüvitiste eesmärk on eelkõige tagada õigustatud isikute toimetulek.

² Euroopa Kohtu 11. novembri 2014. aasta otsus kohtuasjas [C-333/13](#): Dano, vt ka [pressiteade nr 146/14](#).

³ Need hüvitised on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruses (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2004, L 200, lk 1), mida on muudetud komisjoni 9. detsembri 2010. aasta määrusega (EL) nr 1244/2010 (ELT L 338, lk 35). Saksamaa puhul on selles määruses mainitud eelkõige hüvitisi, mille eesmärk on elatusvahendite andmine töötajaid käsitlevate põhisätete alusel. Bundessozialgericht on vaidlusalused hüvitised kvalifitseerinud „mitteosamakselisteks rahalisteks erihüvitisteks“.

⁴ „Liidu kodaniku“ direktiivi (direktiiv 2004/38/EÜ) tähenduses.

Euroopa Kohus tõdeb, et vaidlusaluste hüvitiste eesmärk on anda elatusvahendid isikutele, kes ise ei ole suutelised oma toimetulekut tagama, ja et neid rahastatakse maksudest mitteosamakseliselt, kuigi need kuuluvad skeemi, milles on ette nähtud ka töö otsimise hõlbustamiseks mõeldud hüvitised. Ta rõhutas, et sarnaselt kohtuasjaga Dano tuleb neid hüvitisi käsitada „sotsiaalabina”.

Euroopa Kohus tuletab sellega seoses meelde, et niisuguse sotsiaalabi puhul, nagu on kõne all põhikohtuasjas, saab liidu kodanik nõuda vastuvõtva liikmesriigi kodanikega võrdset kohtlemist ainult siis, kui tema elamine vastuvõtvas liikmesriigis vastab „liidu kodaniku” direktiivi⁶ tingimustele.

Seoses niisuguste töötajatega nagu käesolevas asjas märgib Euroopa Kohus, et neile elamisõiguse andmiseks on kaks võimalust:

Kui liidu kodanik, kellel on töötajana olnud elamisõigus, jääb **endast sõltumatutel põhjustel töötuks pärast alla aastast töötamist**, ja laseb ennast pädevas tööhõiveametis **töötajana** arvele võtta, siis **säilitab ta töötaja staatuse ja elamisõiguse vähemalt kuueks kuuks**. Kogu selle aja jooksul võib ta tugineda võrdse kohtlemise põhimõttele ja õigusele saada sotsiaalabi.

Kui liidu kodanik **ei ole vastuvõtvas liikmesriigis veel töötanud** või kui mainitud **kuuekuuline ajavahemik on möödunud**, ei või teda sellest liikmesriigist välja saata seni, kuni ta saab tõendada, et ta jätkab töö otsimist ja et tal on tegelik võimalus tööd leida. Sellisel juhul võib **liikmesriik siiski keelduda talle mis tahes sotsiaalabi andmast**.

Viimaseks tuleb Euroopa Kohus meelde, et väljasaatmismeetme võtmisel või tuvastamisel, et isik koormab oma elamise raames põhjendamatult liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, peab liikmesriik võtma arvesse asjaomase isiku individuaalset olukorda⁷. Euroopa Kohus rõhutab sellegipoolest, et niisugusel juhul nagu käesolevas asjas **ei ole selline individuaalne uurimine nõutav**, sest „liidu kodaniku” direktiivis ette **nähtud töötaja staatuse säilitamise järk-järguline süsteem** (mille eesmärk on tagada elamisõigus ja õigus saada sotsiaaltoetusi) **võtab ise arvesse** sotsiaalabi taotleja **individuaalset olukorda** iseloomustavaid erinevaid tegureid. Lisaks täpsustab ta, et küsimust, kas sotsiaalabi andmine on liikmesriigi jaoks „põhjendamatult koormav”, tuleb hinnata kõigi esitatud individuaalsete taotluste kokkuliitmise järel.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gilles Despeux, ☎ (+352) 4303 3205

Kohtuotsuse kuulutamise ülekanne on kättesaadav „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106

⁵ See põhimõte on esitatud liidu aluslepingutes ning seda on täpsustatud määruse nr 883/2004 artiklis 4 ja direktiivi 2004/38 artiklis 24.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46).

⁷ Euroopa Kohtu 19. septembri 2013. aasta otsus kohtuasjas [C-140/12](#): Brey.